

Elementi, načini i postupci vrednovanja odgojno-obrazovnih postignuća učenika iz fizike u XVI. gimnaziji, Križanićeva 4a, 10000 Zagreb

I. Pri vrednovanju učenika XVI. gimnazije primjenjuje se i poštuje:

- Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, rujan 2010. (NN 112/2010-2973)
- Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnim i srednjim školama, rujan 2019. (NN 82/2019-1709)
- Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Fizike za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj, siječanj 2019. (NN 10/2019-210)
- Metodički priručnik iz Fizike za srednju školu, projekt Škola za život

II. Elementi vrednovanja u XVI. gimnaziji iz fizike

Naziv elementa	Opis
A) Znanje i vještine	Vrednuje se učenikovo poznavanje, opisivanje i razumijevanje fizičkih koncepata, te njihovo povezivanje i primjena u objašnjavanju fizičkih pojava, zakona i teorija. To uključuje logičko povezivanje i zaključivanje u tumačenju raznih reprezentacija poput dijagrama, grafičkih prikaza, jednadžbi, skica i slično, uzimajući u obzir značajke znanstvenog stila izražavanja kao što su racionalnost, konciznost i objektivnost. Ostvaruje se formativno ili sumativno, usmeno ili pisano
B) Konceptualni i numerički zadatci	Vrednuje se učenikova sposobnost primjene fizičkih koncepata u rješavanju svih tipova zadataka. Vrednuje se i kreativnost u rješavanju, te sposobnost kritičkog osvrta na rješenja. Također se prati i vrednuje učenikov napredak u strategiji rješavanja zadataka. Ta strategija podrazumijeva korištenje određenih procedura i metakognicija u specifičnom fizičkom kontekstu, čime se posredno vrednuje i usvojenost elemenata pod A. Ostvaruje se formativno ili sumativno, pisano ili usmeno. Pisani ispit treba sastavljati od ravnomjerno zastupljenih konceptualnih i numeričkih zadataka različite složenosti.
C) Istraživanje fizičkih pojava	Vrednuje se kontinuiranim praćenje učenikove aktivnosti u istraživački usmjerenom učenju i poučavanju. Vrednovanje uključuje kontinuirano praćenje i pregledavanje učenikovih zapisa eksperimentalnog rada (npr. bilježnica, portfolija), te praćenje i bilježenje učenikovih postignuća. Nadalje vrednuju se eksperimentalne vještine, obrada i prikaz podataka, donošenje zaključka na temelju podataka, doprinos timskom radu pri izvođenju pokusa u skupinama, doprinos istraživanju i raspravi koji se provode frontalno, sustavnost i potpunost u opisu pokusa i zapisu vlastitih pretpostavka, opažanja i zaključaka, kreativnost u osmišljavanju novih pokusa te generiranje i testiranje hipoteza.

Elementi vrednovanja pod A, B i C vrednuju se ocjenama od 1 do 5. Doprinos elemenata A, B i C u zaključnoj ocjeni u jednakim je postotcima.

III. Pristupi vrednovanju i elementi temeljne kompetencije

Vrednovanje odgojno-obrazovnih ishoda odražava ostvarenje ciljeva učenja i poučavanja Fizike. Vrednovanje podrazumijeva sustavno prikupljanje podataka o napredovanju učenika tijekom učenja i poučavanja, a ostvaruje se praćenjem, provjeravanjem i ocjenjivanjem. Ono uključuje i samoprocjenu učenika o osobnom napretku tijekom procesa učenja i poučavanja. Cilj i svrha vrednovanja prije svega je unapređenje procesa učenja i napredovanja učenika te je sastavni dio planiranja učenja i poučavanja.

Metode i tehnike kojima se učitelj može koristiti pri učenju i poučavanju Fizike za vrednovanje su: praćenje aktivnosti učenika tijekom individualnog rada, rada u skupini, poticanje rasprave, praćenje i provjeravanje prezentacija rezultata rada, provjeravanje školskih i domaćih uradaka, aktivno korištenje ciljanih pitanja, kartica, radnih mapa, aktivno korištenje mrežnih platformi za kreiranje kvizova, uporaba pisanih provjera, usmenog ispitivanja i slično. Umjesto usmenog ispitivanja preporučuje se kontinuirano praćenje učeničkih odgovora kroz interaktivan, istraživački usmjeren proces učenja i poučavanja.

S ciljem unapređenja učenja provode se tri pristupa vrednovanju:

- **Vrednovanje za učenje** integrirano je u proces učenja i poučavanja. Pritom se prepoznaju inicijalne učenikove koncepcije, prati njegovo konstruiranje koncepata i modela u fizici, a sve radi napredovanja učenika u ostvarenju zadanih ishoda.
- **Vrednovanje kao učenje** usmjereno je na učenika, pri čemu se učenik potiče na praćenje, refleksiju i samovrednovanje vlastitog učenja, samoanalizu vlastitog i procjenu rezultata rada drugih učenika.
- **Vrednovanje naučenoga** ima svrhu uvida u ostvarenje razina ostvarenosti znanja, vještina i stavova nakon učenja nastavne cjeline, više cjelina ili pri završetku nastavne godine. Planirano ga provodi učitelj, najčešće usmenim i pisanim provjerama i pisanim ispitima.

Dakle, vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje su formativna vrednovanja, usmjerena na poticanje učeničkog napredovanja tijekom procesa učenja. U pravilu se ne ocjenjuju, no mogu rezultirati ocjenom u poticajnom smislu. Vrednovanje naučenoga je sumativno i uvijek završava ocjenom.

Učitelj opisno procjenjuje i sljedeća tri elementa temeljnih kompetencija:

- odgovornost (prati se kroz sve elemente praćenja postignuća učenika)
- samostalnost i samoinicijativnost (prati se kroz učenikova istraživanja i projekte, rješavanje zadataka, služenje literaturom, prezentacije, rasprave)
- komunikacija i suradnja (prati se tijekom skupnog rada pri eksperimentalnom istraživanju i učeničkim projektima).

IV. Vrednovanje pisanih provjera

Ako se pristupa vrednovanju naučenog u pisanom obliku, onda interval bodova/postotak za ocjenu treba sadržavati određene razine kognitivnih procesa od pamćenja do stvaranja po Bloomu:

Postotak riješenosti	Ocjena	Razine kognitivnih procesa
40 – 55 %	dovoljan (2)	Pamćenje, Razumijevanje
56 – 75 %	dobar (3)	Pamćenje, Razumijevanje, Primjena
76 – 90 %	vrlo dobar (4)	Pamćenje, Razumijevanje, Primjena, Analiza
91 – 100 %	odličan (5)	Pamćenje, Razumijevanje, Primjena, Analiza, Vrednovanje, Stvaranje

Prilikom usmenog ispitivanja vrijede sljedeći **kriteriji**:

Ocjena	Učenik je u stanju:	Učenik ispoljava:
ODLIČAN	<ul style="list-style-type: none"> - analizirati nepoznatu fizičku situaciju i njen ishod svodeći je na osnovne principe - objasniti fizički koncept povezujući strukturne elemente, koristeći izvod / grafički prikaz / formulu / definiciju po potrebi i vlastitom odabiru - odrediti i objasniti ishod zadane fizičke situacije primjenjujući osnovne principe i zakonitosti - usporediti dva fizička zakona / procesa / interakcije / pojave navodeći sličnosti i razlike 	<ul style="list-style-type: none"> - samoinicijativnost - sloboda u interpret. - kreativnost - koristi znanstvenu terminologiju - koristi mat. aparat - ne treba pomoć nastavnika - odgovara brzo
VRLO DOBAR	<ul style="list-style-type: none"> - analizirati poznatu fizikalnu situaciju - objasniti fizički koncept povezujući strukturne elemente, koristeći izvod / grafički prikaz / formulu / definiciju po zahtjevu nastavnika - odrediti i objasniti ishod poznate fizičke situacije primjenjujući osnovne principe i zakonitosti - usporediti dva fizikalna zakona / procesa / interakcije / pojave navodeći sličnosti i razlike 	<ul style="list-style-type: none"> - koristi znanstvenu terminologiju - koristi mat. aparat - pomoć nastavnika ne treba često
DOBAR	<ul style="list-style-type: none"> - opisati elemente poznate fizičke situacije - objasniti fizički koncept koristeći definiciju / izvod / formulu uz osnovno povezivanje elemenata - odrediti ishod zadane poznate fizičke situacije - navesti točne mjerne jedinice i pretvarati ih - primijeniti ideju, jednadžbu ili princip na usko određenu situaciju - grafički prikazati ovisnost dviju varijabli iz zadane formule 	<ul style="list-style-type: none"> - potreba za potpitanjima - ne koristi dovoljno mat. aparat - pomoć nastavnika treba često - problem s verbalnim izražavanjem
DOVOLJAN	<ul style="list-style-type: none"> - nabrojati i opisati elemente poznate fizičke situacije - izreći definiciju pojma / fizički zakon koristiti točan naziv, simbol i mjernu jedinicu fizičke veličine - analizirati grafički prikaz ovisnosti dviju varijabli - primijeniti ideju, jednadžbu ili princip na usko određenu situaciju 	<ul style="list-style-type: none"> - potreba za mnogim potpitanjima - ne koristi mat. aparat - zapinje bez pomoći nastavnika

	uz pomoć - nabrojiti varijable, uvjete ili primjene zadane poznate fizičke situacije	- problem s verbalnim izražavanjem
NEDOVOLJAN	- ostvariti manje od tri zahtjeva iz kriterija za ocjenu DOVOLJAN	- nesnalaženje čak ni uz pomoć nastavnika

V. Zaključivanje

Važno je da učitelj vrednuje postignuće učenika po svim elementima vrednovanja, različitim metodama kontinuirano tijekom nastavne godine kako bi njegova procjena bila što pouzdanija i realnija. Vrednovanje povremeno završava ocjenom (ovisno o pristupu vrednovanju). Na temelju prikupljenih i dokumentiranih informacija učitelj donosi odluku o zaključnoj ocjeni na kraju nastavne godine. Zaključna ocjena ne mora biti aritmetička sredina pojedinačnih ocjena dodijeljenih tijekom nastavne godine.

Podaktiv fizike: Antonia Božić, prof.

Zlatko Celižić, prof.